

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 105. szám
2017/7.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Szerkesztők:
Pál Gyöngyi, Szima Csilla**Rekviem a Lesi-tóért***Kirándulás nyári esőben a Jád-völgyében*

PÁL GYÖNGYI

A Királyerdő-hegység (Munții Pădurea Craiului) Bihar megye keleti részén található, mintegy 1150 km²-nyi területen. Északról a Sebes-Körös folyását követő Rév-Bárodli medence határolja, nyugat felől a Tasnádi-domb-ság terül el, déli szomszédságában a Fekete-Körös által átszelt Belényesi-medence húzódik, keleten a Jád-patak völgyének tektonikus árka határolja, azon túl magaslik a Vlegyásza vagy Vigyázó-hegység (Kalota-havas). A Királyerdő-hegységet karsztos felszíni formák, dolinák, szurdokok, barlangrendszerek teszik változatosabbá. Több száz kisebb-nagyobb barlang található ebben a hegységben.

Június 18-án a Jád-völgyében kirándultunk, szervezők Vlár Pál és Kosztin Erika voltak. Kolozsvár felől jövet a völgyhöz a Királyhágó (1899-ig Bucsa, románul Bucea) nevű községnél kell letérni, követve a Sebes-Körös völgyét a Jád-patak beömléséig, onnan balra térünk a Biharfüred (Stâna de Vale) felé vezető útra. Az első település Csarnóháza (Bulz), közelében található a Kessler-vízöntőbarlang, amely pár száz méterrel látogatható. A következő falu Jádremete (Remeti), ott egy vízkiterő látható, amely nem más, mint a föld alól kicsi tó formájában előbújó patak.

Továbbhaladva a Lesi-tó gátjához érkezünk, majd festői környezetben következne a 9 km hosszú Lesi-tó, amely Bihar megye legnagyobb gyűjtőtava volt egykoron. A nagyváradi országtól mindössze 20 kilométerre levő mesterséges tó 1973 óta a völgy vizeit gyűjtötte össze. Területe 148 hektár, és a gátat 28,3 millió köbméter víz megtartásá-

ra tervezték. Így jött létre a festői szép környezetben a Lesi-víz-tározó. Sajnos a tó helyén most csak egy sáros, iszapos tófenék tátong üresen, vizét leengedték. A gát alatt 1990 előtt jól felszerelt és ellátott szálloda és vendéglő működött, aki itt töltötte szabadságát, szép sétákat tehetett a környéken. A jobb időket megért egykori üdülőtelep épületei teljesen elhagyatottak, megromlottak, használhatatlan állapotban vannak, körbenötte őket a növényzet, az elvadult fáktól, bokroktól szinte észre sem lehet venni az épületeket a lombok között, kísérteties látványt nyújtanak.

Az út az egykori tó mellett halad tovább, meglepetésünkre most elég jó állapotban van egészen a tó végéig. Úgy látszik, az elmúlt években rendbehozták az utat, leaszfaltozva nincs, de a gödrök eltűntek. Az elmúlt években épp ennek az útszakasznak a rossz állapota miatt nem jöttünk erre kirándulni. A virágkorát élő tó végén (Coada Lacului), a kiszélesedő völgyben egykoron egész falu épült fel panziókból, hétvégi házakból. Akkoriban gombaként szaporodtak az épületek, egész csinos üdülőtelep alakult ki. Csodálatos táj, tiszta levegő, csónakázás, fürdési lehetőség, sport-horgászat, gyalogtúrák a Meziádi cseppkőbarlanghoz, a Bulzkőhöz, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a völgyre, és más útvonalak várták a kirándulókat. Sokan megkedvelték ezt a helyet, és ide jártak szabadidejükben, de a tó vize az évek során mind jobban elapadt, és a telep házai egyre messzebb kerültek a víztől, végül már teljesen eltűnt a tó.

A telepet elhagyva a völgy mind jobban összeszűkül, innen kezdődik tulajdonképpen a Jád-patak szorosa, meredek sziklás oldalak, fenyvesek, az út és

Üdülőtelep tó nélkül

a csobogó patak szorosan egymás mellett halad a szűk völgyben, amely lenyűgöz vadtságával és szépségével. A csepergős eső, ködös levegő, a felszálló vízpára még rejtelmesebbé tette a vidéket. Ezt a kirándulásunkat esős, borús időben jártuk végig. Most, a nyár közepén, a száraz, meleg napok után a hétvégére záporok, zivatarok érkeztek, egyes helyeken jégeső is esett, de szerencsére minket elkerült. Vasárnapi kirándulásunkra a zivatarok megcsendesedtek, de az eső egész nap szemerkélt.

A tó végétől még pár km-t mentünk a mikrobuszal, majd gyalog folytattuk utunkat a Jád egyre keskenyedő völgyén fel a vízésések felé. Bal oldalon, az út szintje alatt, egy mély és szűk szorosan látható a Jádolina vízésés. Megcsodáltuk, ahogy a Jád-patak óriási sziklák közt tör magának utat a völgy felé. Az elmúlt években kilátó is épült a vad vízésés fölé, így sokkal jobb a rálátás a lezuhanó vízre. A többlépcsős zuhatagot évente több ezren látogatják. A Jádolina

a tó végétől kb. 6 kilométerre van.

Gyalog mentünk tovább a völgyön, míg elértünk egy turista-jelzést a Kis-Jád beömlésénél, itt két vízésés található, a jelzés a Szerenád- és a nála kisebb Triccs-Traccs-vízésésekhez vezet. A Szerenád 15 méter magas sziklafalról zúdul alá. A jelzéstől fél kilométerre, a Jád völgy jobb oldalán, a fák között feltűnik a háromszintes, szép Lája (ahogy Czárán Gyula nevezte) vagy Fátyol-vízésés, magassága körülbelül 35 m. A Lája-vízésés mindössze 6 kilométerre van Biharfüredtől. Innen visszafordultunk és visszatértünk a mikrobuszhoz.

A völgyben valamikor kisvasút működött. A Jád-völgyi iparvasutat a 20. század elején kezdték építeni a Sebes-Körös völgye és Remete között, feladata a fa-, illetve bauxitszállítás lett volna, de végül csak a nagy mennyiségben kitermelt fa elszállítására használták. Így már vasúton is el lehetett jutni Biharfüredre, de csak 1954-ig, amikor egy gyors tavaszi olvadás során a síneket

elmosta a víz. A vasútvonalat aztán már soha nem állították helyre, és 1965-re a síneket is felszedték, később építették helyette az erdészeti utat, amely majdnem teljes hosszában köves földút, valamikor aszfaltos lehetett, nyomai most is fellelhetők itt-ott foltookban, de épp ez nehezíti meg a közlekedést a völgyön. Óvatosan kocsikkal is mennek fel Biharfüredre – aki nem sajnálja a járművét. Biciklis turisták is meg szoktak küzdeni ezzel az úttal, most is találkoztunk néhányval. Az út végén, Biharfüreden a Csoda-forrás látható, ez a Jád-patak forrása. A Csoda-forrás (Izvorul Minunilor) Biharfüred nagyon régi, de nemrég modernizált nevezetessége, elsőrendű ásványvíz, amelyet nagy mennyiségben palackoznak is. A „csoda” jelzést azért kapta, mert gyógyhatásának hitt vizében hajdanában a környékbeliek betegségeikre gyógyírt reméltek. Biharfüredre eljuthatunk a Dregán völgyéből is, a Cserepes (Ciripa) erdészház felől, de az út minősége itt még rosszabb. Barátka, Erdődámos, Belényes felől műúton haladhatunk Biharfüredig, Kolozsvártól ez az út sokkal hosszabb.

Kirándulásunkat pisztrángos estebéddel fejeztük be a Jádremete melletti Carpathia panzió teraszán. Mire elértük a panziót, az eső elállt, a nap is kisütött, és beragyogta a jádremetei völgy fehér sziklafalait.

Hogy mikor lesz megint víz a Lesi-tóban, arra nehéz megadni a választ. Gyenge volt a gát, ezért engedték le a vizet – de ha már felújítják az utakat, akkor a gátat is talán? Reméljük, megtalálják a módját, hogy a környék visszanyerje régi szépségét, varázsát, és sokan kereshetik fel majd a Királyerdőnek ezt a csodálatos völgyét.

Kilátóból csodáljuk meg a Jádolina-vízésést

Kós Károly gyalogos és kerékpáros túrák augusztusban

A 8. Kolozsvári Magyar Napok keretében kerül sor augusztus 12-én, szombaton a Kós Károlyról elnevezett kerékpáros és gyalogtúrákra, összesen hétféle változatban.

■ A harmadik alkalommal sorra kerülő Kós Károly Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra ezúttal három távon zajlik, az alábbiak szerint:

• Kós Kerékpáros 25: Gyerővásárhely, Református Parókia (RAJT)–Jegenyei menedékház–Ordományos–Riszeg-tető–Sztána, Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 10.30–11.00, az útvonal hossza: 23,91 km, szintemelkedés: 713 m, színteresszék: 753 m, szintidő: 6 óra.

• Kós Kerékpáros 40: Gorbói országút (RAJT)–Gyerőffy-szöktető–Gyerővásárhely, Református Parókia–Jegenyei menedékház–Ordományos–Riszeg-tető–Sztána, Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 10.00–10.30, az útvonal hossza: 40,16 km, szintemelkedés: 1210 m, színteresszék: 1050 m, szintidő: 7 óra

• Kós Kerékpáros 60 (60,88 km): Kolozsvár, Kakasos Templom (RAJT)–Hója-erdő–Kányafő–Kis-Martonos-tető–Bátori-hegy–Gorbói országút–Gyerőffy-szöktető–Gyerővásárhely, Református Parókia–Jegenyei menedékház–Ordományos–Riszeg-tető–Sztána, Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 7.00–7.30, az útvonal hossza: 60,88 km, szintemelkedés: 1789 m, színteresszék: 1541 m, szintidő: 10 óra.

Hasznos:

• A 25 és 40 km-es túra résztvevői számára a szervezők szállítást biztosítanak a rajthoz. Indulás Kolozsvárról, a Horia Demian sportszernok parkolójából, reggel 9-kor.

• A 40 km-es túra résztvevőit a DN1–E60-as országút Gyalu–Magyarkapus szakaszán levő Bendkopp-letérőig szállítják. Innen 4,7 km-re, a Gorbói-út tetején van a 40 km-es kerékpáros túra rajtja.

• A kerékpáros résztvevőknek a célba érkezés után még kb. 6 km-t kell tekerniük a hazaszállítást biztosító járművekig.

A Kós Károly Gyalogos Emlék- és Teljesítménytúrákat XIV. alkalommal szervezik, három távon, négy változatban, az alábbiak szerint:

• Kós Gyalogos 10: Sztána, állomás (RAJT)–Csiga-domb–Riszeg-tető–Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 8.30–9.30, az útvonal hossza: 11,02 km, szintemelkedés: 407 m, színteresszék: 393 m, szintidő: 5 óra.

• Kós Gyalogos 25A (26,66 km): Sztána, állomás (RAJT)–Sztána, református templom–Kispetri, református templom–Almási-vár–Zsobok, református templom–Riszeg-tető–Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 8.30–9.30, az útvonal hossza: 26,66 km, szintemelkedés: 818 m, színteresszék: 804 m, szintidő: 7 óra.

• Kós Gyalogos 25B: Sztána, református templom (RAJT)–Kispetri, református templom–Almási-vár–Zsobok, református templom–Riszeg-tető–Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 8.45–10.00, az útvonal hossza: 23,76 km, szintemelkedés: 780 m, színteresszék: 701 m, szintidő: 7 óra.

• Kós Gyalogos 55: Kolozsvár, Kakasos Templom (RAJT)–Hója-erdő–Kányafő–Kis-Martonos-tető–Bátori-hegy–Gorbói országút–Gyerőffy-szöktető–Gyerővásárhely, Református Parókia–Jegenye, kőbánya-letérő–Ordományos–Riszeg-tető–Szentimrei-villa (CÉL). Rajt: 6.30–7.00, az útvonal hossza: 53,06 km, szintemelkedés: 1551 m, színteresszék: 1368 m, szintidő: 12 óra.

Hasznos:

• A Kós 10 és a Kós 25A túrán induló résztvevők számára Sztána-állomástelep megközelítését vonattal javasolják a szervezők, NEM autóval (környezetkímélési megfontolásokból, az út minősége, illetve a parkolási lehetőségek korlátozottasága – max. 10-15 autó! – miatt).

• A Kós 25B túra résztvevői Zsobokról, 3,3 km-es jó minőségű makadámúton könnyen el tudnak jutni Sztána falu központjába, ahol megfelelően leparkolhatják autóikat a túra végéig.

• A 10 km-es és 25 km-es túrák résztvevőinek nem szerveznek visszajuttatást Kolozsvárra – mindenkinek lehetséges a délutáni vonatokkal visszautazni.

• A célba érkezett Kós 55-ös résztvevők Kolozsvárra utazása a szervezők számításai szerint lehetséges vonattal, vagy szükség esetén a szervezők biztosítják autós visszajuttatásukat.

A túrákra benevezni csak előzetesen lehet (a rajtnál nem) a túrák honlapján (www.ekekolozsvar.ro/teljesitmenyturak) vagy a regisztrációs pontoknál (a Szabadság napilap titkárságán vagy a Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület irodájában). A túrákkal kapcsolatos egyéb információt a kett@ekekolozsvar.ro (kerékpáros), illetve gyett@ekekolozsvar.ro (gyalogos) e-mail-címen lehet igényelni.

Ezernél többen az EKE vándortáborában, a Rétyi Nyírben

Számítógépsátorban...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A tábor megnyitójaként Kovács Lehel István, az országos EKE elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd ezt követően több ünnepélyes beszéd is elhangzott: többek közt a Háromszéki EKE elnöke, Rétyi község polgármestere, Kovácsna Megye Tanácsának alelnöke és a Magyar Kár-

pát Egyesület elnöke is beszédet mondott. Deák Botond tiszteletes áldása után ünnepélyes zászlófelvonás következett, tábori harangszóval. A köszöntőket követően fellépett a Rétyi Kovács András Fúvószeneke, illetve a CsEKE néptáncsoportja.

Az ünnepség után a táborlakók visszavonultak sátraik-

ba kipiheenni az utazás fáradalmait, illetve több mint 30 túrára jelentkezettek, melyek már másnap reggel elkezdődtek. Szombat délután kerül sor a táborzárásra, melyet szokás szerint fergeteges záróbuli követ. Vasárnap ki-ki elindulhat a maga útján, hogy kipihenje egy mozgalmas és élménydús hét fáradalmait.

Augusztusi rendezvények

■ **Augusztus 2. (szerda):** Séta a Páter úton (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés a székházban (nem az Apáczai-líceumban!!!).

■ **Augusztus 4. (péntek):** Fürdőtúra a Patai-sóstóhoz az M45-ös busszal. Találkozás a Mărăști téri Mareşal Prezan (Profi) buszmegállóban 11.30 órakor. Szervező: Tóthpál Tamás.

■ **Augusztus 9. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Augusztus 10. (csütörtök):** Túraszervezők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.

■ **Augusztus 10–12. (csütörtök–szombat):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.

■ **Augusztus 12. (szombat):** Kós Károly Gyalogos és Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúra. Minden részlet megtalálható a túrák honlapján (www.ekekolozsvar.ro/teljesitmenyturak). A túrára benevezni csak előzetesen lehet, a RAJT-nál nem. Bármilyen, a túrákkal kapcsolatos információt a +4 0743 502 767 telefonszámon, illetve e-mailben lehet igényelni (kett@ekekolozsvar.ro – kerékpáros és gyett@ekekolozsvar.ro – gyalogos) ♦ Kirándulás a Detonátára (10 km/400 m szintkülönbség). Érdeklődni telefonon. Szervező: Vas Géza.

■ **Augusztus 13. (vasárnap):** Magyarfenesi napok, gyalog a szászfenesi Leányvár negyedből (16 km). Találkozás 8.45 órakor a 9-es autóbussz monostori végállomásán (M21-es autóbusszal). Bejelentkezni telefonon. Szervező: Csorba Anna.

■ **Augusztus 16. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Augusztus 16–20. (szerda–vasárnap):** A 8. Kolozsvári Magyar Napok keretében EKE-sátor a Farkas utcában.

■ **Augusztus 17–19. (csütörtök–szombat):** Munkatúra Csucsán. Találkozás 7.15 órakor az állomáson. Szervező: Bagaméri Tibor. Bejelentkezni telefonon.

■ **Augusztus 19. (szombat):** Vonatos kirándulás: Egeres falu–Berekdomb–Kék-lagúna–Egeres gyártelep (15 km). Fürdőruha ajánlott. Találkozás 7.15 órakor a vonatállomáson. Szervező: Barabás Ibolya.

■ **Augusztus 23. (szerda):** Rejtett-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Augusztus 24. (csütörtök):** Vonatos kirándulás és fürdőtúra az egeresi Kék-lagúnához (10 km). Találkozás 7.15 órakor a vonatállomáson. Érdeklődni telefonon. Szervező: Szócs Miklós.

■ **Augusztus 26. (szombat):** Cérna-forrás–Bivalyos–Majláthkút–Sáros-Bükk (18 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Barabás Ibolya.

■ **Augusztus 27. (vasárnap):** Bácsi-torok (12 km). Találkozás 9 órakor a 31-es autóbussz Széchenyi téri megállójában. Szervezők: Pál István és Pál Gyöngyi.

■ **Augusztus 30. (szerda):** Majláth kút (16 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Szolgálatos napok a székházban** (Kolozsvár, Fürdő/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó): kedden 10.30–12.30, csütörtökön 17–18 óra között. ♦ **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban. ♦ **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Túraelőzetes

■ **Szeptember 1–3. (péntek–vasárnap):** Kerékpártúra a Dunakanyarba: Auchan Budakalász–Szentendre–Tábitótfalu–Kisoroszi Szigetcsúcs–Visegrád–Pilismaróti Hajótemető–Esztergom–Párkány–Helemba–Szob–Juliánus Kilátó–Nagyvaros–Vác–Budapest. Szervező: Szima Márton. Érdeklődni telefonon vagy a facebook.com/eke.kolozsvar nevű közösségi oldalon.

■ **Szeptember 6. (szerda):** Séta a Páter úton (8 km). Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés a székházban.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930

Barabás Ibolya 0740-560742

Csorba Anna 0740-407652

Pál Gyöngyi 0742-373546

Pál István 0264-572663

Székely Lavotta 0748-036290

Szima Márton 0766-703575

Szócs Miklós 0740-061741

Tóthpál Tamás 0748-664821

Vas Géza 0742-659570

Titkár: Etédi József 0745-029946 és Székely Lavotta

Rendezvényeire minden érdeklődőt szeretettel vár az EKE Kolozsvár 1891!